Paralelné programovanie Základné komunikačné operácie

doc. Ing. Michal Čerňanský, PhD.

FIIT STU Bratislava

Prehl'ad tém

- One-to-All Broadcast a All-to-One Reduction
 - Broadcast a redukcia, jeden posiela všetkým a všetci posielajú jednému
- All-to-All Broadcast a Reduction
 - Broadcast a redukcia, všetci posielajú všetkým
- All-Reduce a Prefix-Sum Operations
 - Redukcia, výsledok pre všetkých a čiastočná redukcia podľa prefixov
- Scatter a Gather
 - Rozptýlenie a zhromaždenie
- Komunikácia každý s každým
- Cyklické posunutie
- Zrýchlenie niektorých komunikačných operácií

Základné komunikačné operácie - úvod

- Mnohé interakcie paralelných programov nastávajú v dobre definovaných štruktúrach
- Efektívna implementácia
 - Lepšia výkonnosť, jednoduchší vývoj, cena, kvalita SW
 - Nutnosť využiť architektúru komunikačnej siete
- Vzorové architektúry
 - Kruhová topológia
 - 2D Mriežka
 - Hyperkocka

Základné komunikačné operácie - úvod

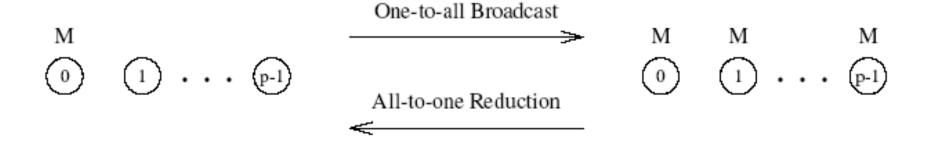
- Operácie skupinovej komunikácie primitívi typu bod bod
- Komunikácia správy veľkosti m v nezahltenej sieti trvá
 t = t_s +t_wm
- Zahltenie siete člen t_w
- Obojsmerná komunikácia prostredníctvom jediného portu

One-to-All Broadcast a All-to-One Redukcia

- Jeden procesor vlastní údaje o veľkosti m a potrebuje ich zaslať ostatným
- Duálny (komplementárny) problém k broadcastu "jedného viacerým" je redukcia "od viacerých jednému"
- Redukcia "jedného viacerým"
 - Každý procesor má údaje o veľkosti m (počte m položiek)
 - Dátové položky musia byť kombinované položka po položke a výsledok poskytnutý cieľovému procesoru

One-to-All Broadcast a All-to-One Redukcia

 One-to-all broadcast a all-to-one redukcia medzi procesormi

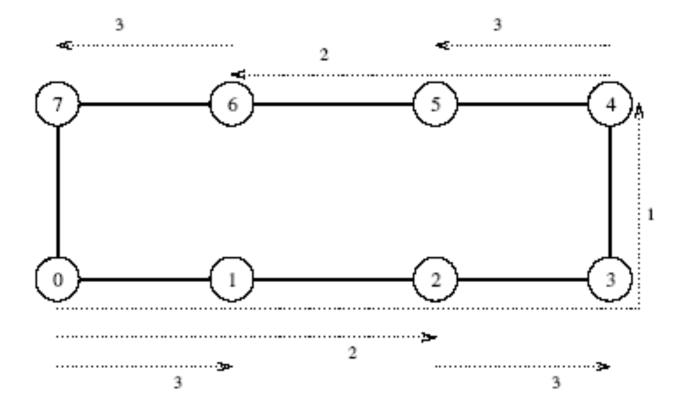

One-to-All Broadcast a All-to-One Redukcia v kruhovej topológií

- Jednoduché riešenie poslať p-1 správ zo zdroja ostatným p-1 procesorom – neefektívne
- Použitie rekurzívneho zdvojovania zdroj zašle správu vybranému procesoru a tým získame dva nezávislé problémy na dvoch poloviciach počítačového systému
- Redukcia môže byť vykonaná identickým spôsobom vykonaním krokov v opačnom poradí

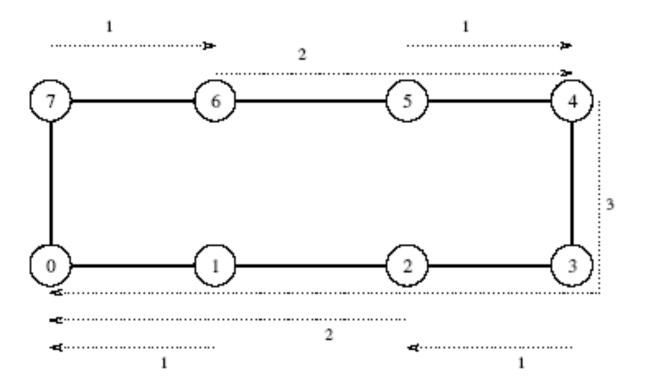
One-to-All Broadcast

Broadcast jeden viacerým v kruhovej topológií s 8 uzlami

All-to-One Redukcia

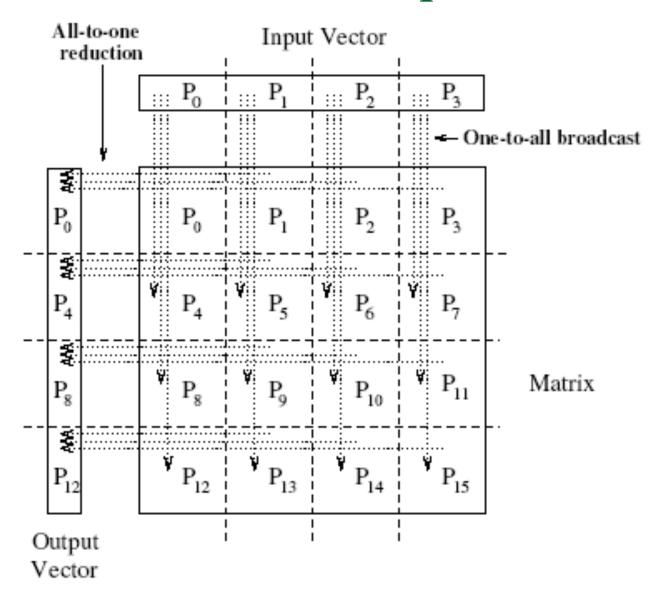
All-to-One Redukcia v kruhovej topológií s 8 uzlami

Broadcast a redukcia - príklad

- Uvažujme problém násobenia matice s vektorom
- Matica n x n je namapovaná na procesorz organizované do (virtuálnej) mriežky n x n, vektor je namapovaný na prvý riadok mriežky
- Prvý krok one-to-all broadcast prvkov vektora pozdĺž stĺpcov mriežky súbežne pre všetky stĺpce
- Procesory vypočítajú lokálne súčiny prvku vektora a lokálneho prvku matice
- Posledný krok súbežné all-to-one redukcie akumulujúce čiastkové výsledky pomocou operácie "súčet"

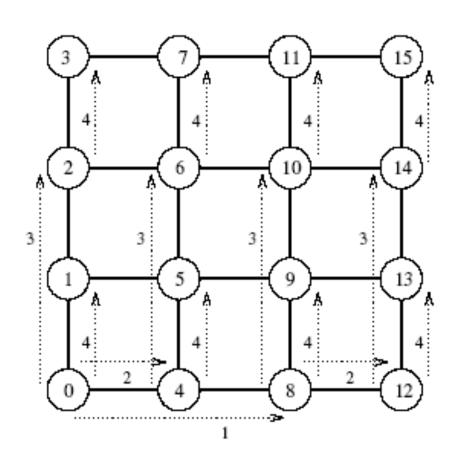
Broadcast a redukcia - príklad

Broadcast a redukcia na mriežke

- Každý riadok alebo stĺpec mriežky lineárne pole √p uzlov
- Broadcast a redukcia môžu byť vykonané v dvoch krokoch – prvý krok vykonanie operácie pozdĺž riadka a druhý krok pozdĺž každého stĺpca súbežne
- Tento spôsob je možné zovšeobecniť do vyšších dimenzií

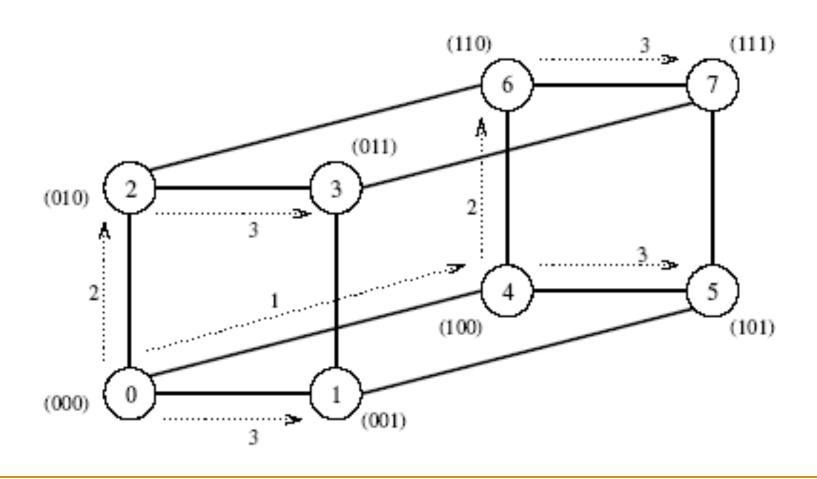
Broadcast a redukcia na mriežke - príklad

Broadcast a redukcia na hyperkocke

- Hyperkocka s 2^d uzlami d-dimenzionálna mriežka s dvoma uzlami v každej dimenzií
- Algoritmus na mriežke môže byť zovšeobecnený aj na hyperkocku – operácia je vykonaná v d (= log p) krokoch

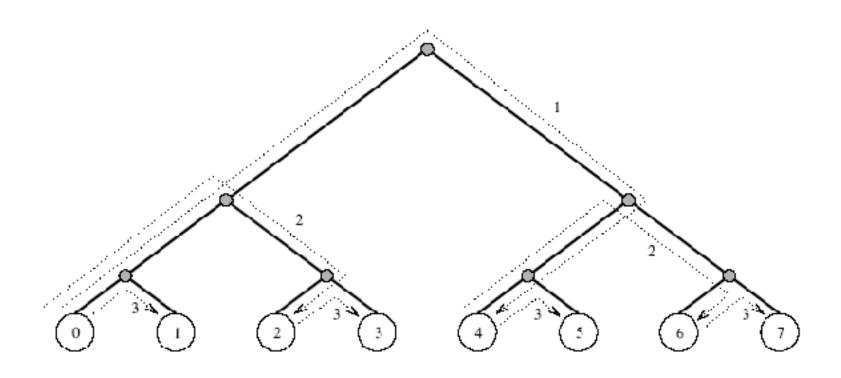
Broadcast a redukcia na hyperkocke - príklad

Broadcast a redukcia na vyváženom binárnom strome

- Binárny strom procesory ako listy a prepínače ako vnútorné uzly
- Zdrojový procesor koreň stromu.
- Prvý krok zdroj zašle údaje pravému synovi (predpokladajúc, že zdroj je súčasne aj ľavý syn)
- Problém je teraz dekomponovaný na dva problémy s polovičným počtom procesorov

Broadcast a redukcia na vyváženom binárnom strome

Algoritmy broadcast-u a redukcie

- Uvedené algoritmy zodpovedajú rovnakému algoritmickému vzoru
- Algoritmus bude ilustrovaný na topológií hyperkocky, ale (ako bolo uvedené) môže byť adaptovaný na iných architektúrach
- Hyperkocka má 2^d uzlov a my_id je označenie aktuálneho uzla
- X je správa na broadcast, iniciálne na uzle č. 0

Algoritmy broadcast-u a redukcie

```
procedure GENERALLONE_TO_ALL_BC(d, my\_id, source, X)
2.
         begin
3.
              my\_virtual\_id := my\_id XOR source;
              mask := 2^d - 1;
4.
5.
              for i := d - 1 downto 0 do /* Outer loop */
                   mask := mask XOR 2^i; /* Set bit i of mask to 0 */
6.
7.
                   if (my\_virtual\_id \text{ AND } mask) = 0 then
8.
                        if (my\_virtuat\_id \text{ AND } 2^i) = 0 then
                             virtual\_dest := my\_virtual\_id XOR 2^{i};
9.
10.
                            send X to (virtual_dest XOR source);
              /* Convert virtual_dest to the label of the physical destination */-
11.
                        else
12.
                             virtual\_source := my\_virtual\_id XOR 2^{\circ};
13.
                            receive X from (virtual_source XOR source);
              /* Convert virtual_source to the label of the physical source */-
14.
                        endelse:
15.
              endfor:
16.
         end GENERAL_ONE_TO_ALL_BC
```

Algoritmy broadcast-u a redukcie

```
procedure ALL_TO_ONE_REDUCE(d, my\_id, m, X, sum)
1.
         begin
3.
              for j := 0 to m - 1 do sum[j] := X[j];
4.
              mask := 0:
5.
              for i := 0 to d - 1 do
                   /* Select nodes whose lower i bits are 0 */.
                   if (my\_id \text{ AND } mask) = 0 then
6.
7.
                       if (my\_id \text{ AND } 2^i) \neq 0 then
8.
                            msg\_destination := my\_id XOR 2^i;
                            send sum to msg\_destination;
9.
10.
                       else
11.
                            msg\_source := my\_id XOR 2^{i};
12.
                            receive X from msg\_source;
13.
                            for j:=0 to m-1 do
                                 sum[j] := sum[j] + X[j];
14.
15.
                       endelse:
16.
                   mask := mask XOR 2^*: /* Set bit i of mask to 1 */-
17.
              endfor::
         end ALL_TO_ONE_REDUCE
18.
```

Analýza časovej náročnosti

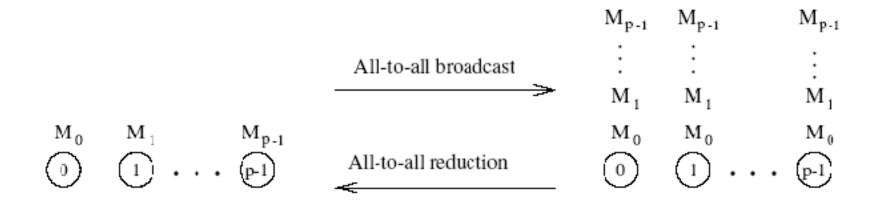
- Broadcast alebo redukcia vyžadujú log p správ typu bodbod s časovou náročnosťou t_s + t_wm.
- Celkový čas je teda daný

$$T = (t_s + t_w m) \log p.$$

All-to-All Broadcast a Reduction

- Zovšeobecnenie operácie broadcast, v ktorej je každý proces zdrojom aj cieľom
- Proces posiela tú istú správu dĺžky m všetkým ostatným procesom avšak rôzne procesy môžu posielať rôzne správy

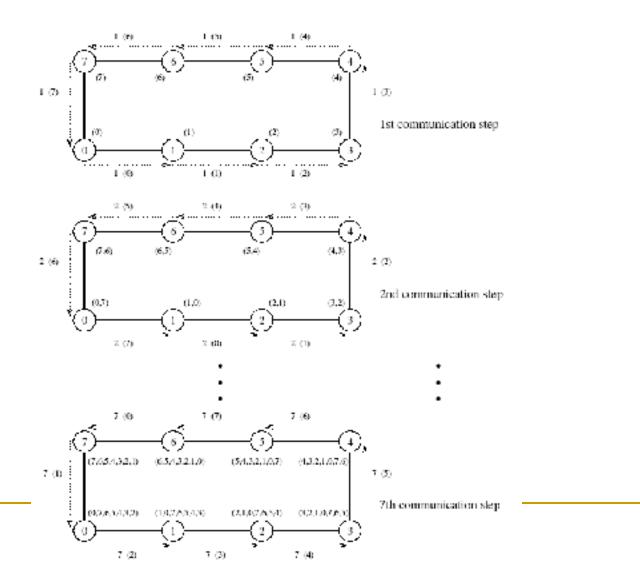
All-to-All Broadcast and Reduction

All-to-All Broadcast and Reduction na prstencovej topológií

- Jednoduchý prístup: vykonanie p broadcastov jeden viacerým - neefektívne
- Každý uzol najskôr zašle údaje jednému zo susedných uzlov
- V nasledujúcich krokoch odosiela už prijaté údaje od jedného zo susedných uzlov druhému
- Algoritmus končí za p-1 krokov

All-to-All Broadcast and Reduction na prstencovej topológií

All-to-All Broadcast and Reduction na prstencovej topológií

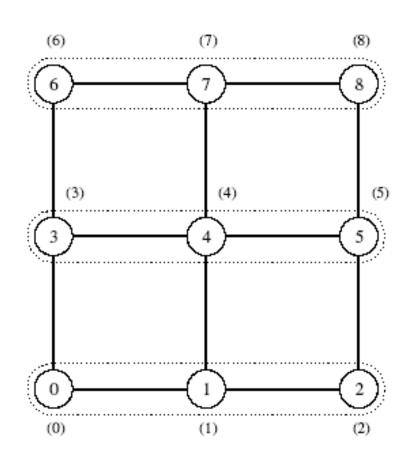
```
procedure ALL_TO_ALL_BC_RING(my\_id, my\_msg, p, resulf)
          begin
2.
3.
               left := (my\_id - 1) \mod p:
               \textit{tight} \coloneqq (my\_id + 1) \bmod p:
               \textit{result} := my \_msq:
6.
               msg := result;
               for i:=1 to p=1 do
                     send msg to right;
8.
                    receive msg from left;
9.
10.
                     result := result \cup msg;
11.
               endfor:
12.
          end ALL_TO_ALL_BC_RING
```

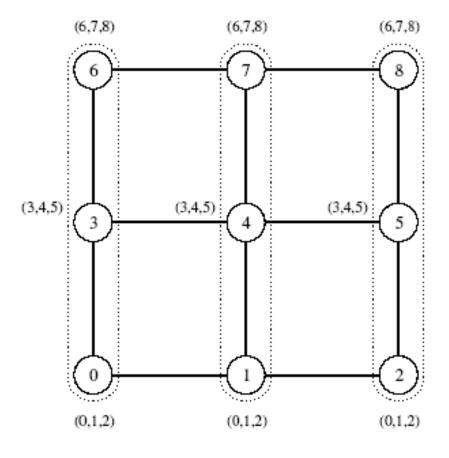
All-to-All Broadcast na mriežke

- Vykonané v dvoch fázach
- Prvá fáza každý prvok v riadku vykoná "all-to-all broadcast" využijúc procedúru uvedenú pre kruhovú topológiu
- Každý z uzlov príjme \sqrt{p} správ od \sqrt{p} uzlov v riadku
- Každý z uzlov tieto správy spracuje do jedinej správy veľkosti $m\sqrt{p}$
- Druhá fáza spočíva vo vykonaní "all-to-all broadcast" po stĺpcoch

All-to-All Broadcast na mriežke

All-to-All Broadcast na mriežke 3 x 3.

(a) Initial data distribution

(b) Data distribution after rowwise broadcast

All-to-All Broadcast na mriežke

```
procedure ALL_TO_ALL_BC_MESH(my\_id, my\_msg, p, result)
          begin
/* Communication along rows */
                left \coloneqq my\_id - (my\_id \bmod \sqrt{p}) - (my\_id - 1) \bmod \sqrt{p};
3.
4.
                \textit{right} \coloneqq my\_id + (my\_id \, \mathsf{mod} \, \sqrt{p}) + (my\_id + 1) \, \mathsf{mod} \, \sqrt{p};
5.
                \textit{result} := my\_msg;
6.
                msg := result;
7.
                for i := 1 to \sqrt{p} - 1 do
8.
                     send msg to right;
Q.
                     receive msg from left;
10.
                      result := result \cup msg;
11.
                endfor:
/* Communication along columns */
12.
                up := (my\_id + \sqrt{p}) \bmod p
13.
                down := (my\_id + \sqrt{p}) \bmod p:
14.
                msg := result;
15.
                for i:=1 to \sqrt{p}-1 do
16.
                     send msg to down;
17.
                     receive msg from up;
18.
                      result := result \cup msg;
19.
                endfor:
```

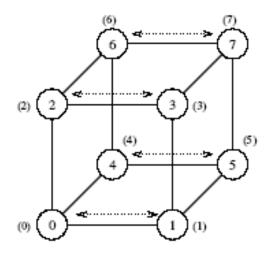
end ALL_TO_ALL_BC_MESH

20.

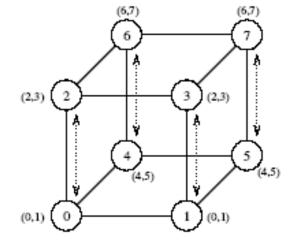
All-to-All Broadcast na hyperkocke

- Zovšeobecnenie algoritmu na mriežke na log p dimenzií
- Veľkosť správy sa zdvojnásobuje v každom s log p krokoch

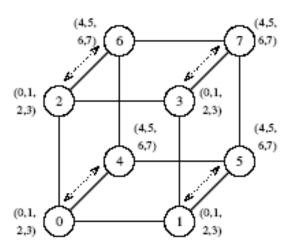
All-to-All Broadcast na hyperkocke

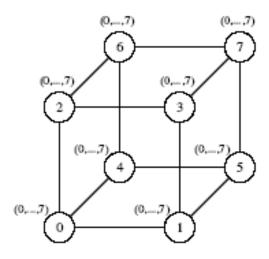
(a) Initial distribution of messages

(b) Distribution before the second step

(c) Distribution before the third step

(d) Final distribution of messages

All-to-All Broadcast na hyperkocke

```
procedure ALL_TO_ALL_BC_HCUBE(my\_id, my\_msg, d, result).
         begin
3.
              \textit{result} := my\_msg:
4.
              for i := 0 to d - 1 do
5.
                   partner:=my\_id XOR 2^t;
6.
                   send result to partner;
7.
                   receive msg from partner;
8.
                   result := result \cup msg;
9.
              endfor:
10.
         end ALL_TO_ALL_BC_HCUBE
```

All-to-All Redukction

- Podobná komunikačná štruktúra ako má "All-to-All Broadcast", akurát operácie sú v opačnom poradí
- Po prijatí správy musí uzol kombinovať lokálnu správu s rovnakým adresátom ako má prijatá správa ešte pred jej preposlaním nasledujúcemu susednému uzlu

Analýza časovej náročnosti

- Na prstencovej topológií: (t_s + t_wm)(p-1).
- Na mriežke: $2t_s(\sqrt{p-1}) + t_w m(p-1)$.
- Na hyperkocke:

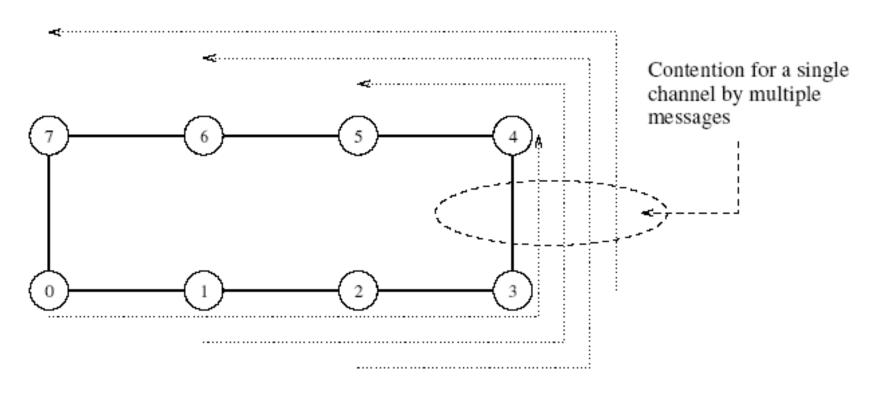
$$T = \sum_{i=1}^{\log p} (l_s + 2^{i-1}l_w m)$$
$$- l_s \log p + l_w m(p-1).$$

All-to-All Broadcast - poznámky

- Prezentované algoritmy sú asymptoticky opltimálne vzhľadom na veľkosť správy
- Nie je možné jednoducho adaptovať algoritmy pre vyššie dimenzie (ako napr. hyperkocka) do kruhovej topológie, lebo by to mohlo viesť k blokovaniu

All-to-All Broadcast - poznámky

 Blokovanie komunikačného kanála pri mapovaní hyperkocky na prstencovú topológiu

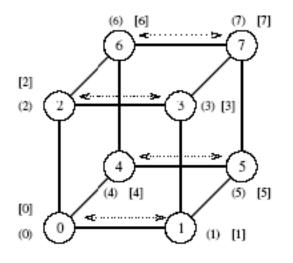
Operácie All-Reduce a Prefix-Sum

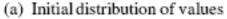
- All reduce operácia každý uzol začína s vlastným bufrom o veľkosti m a výsledkom operácie sú identické bufre na každom uzle vytvorené z pôvodných p buffrov pomocou asociatívnej operácie
- Identické s " All-to-One Redukciou" nasledovanou Oneto-All Broadcast-om – takto ale neefektívne, radšej využiť vzor "All-to-All Broadcast", čas operácie je (t_s + t_wm) log p
- Rozdielne oproti "All-to-All Reduction", v ktorej sa vykonáva p simultánnych redukcíi, každá s iným cieľovým uzlom pre výsledok

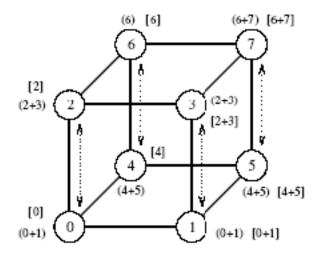
Operácia Prefix-Sum

- Majme p čísel $n_0, n_1, \ldots, n_{p-1}$ (každé číslo na inom uzle), cieľom je vypočítať súčty $s_k = \sum_{i=0}^k n_i$ pre všetky k medzi 0 and p-1.
- Číslo n_k je pôvodne situované na uzle k a po skončení operácie je na uzle umiestnený súčet S_k

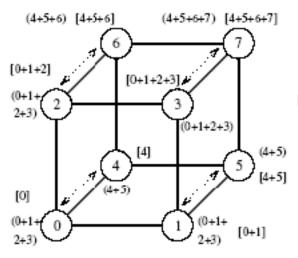
Operácia Prefix-Sum

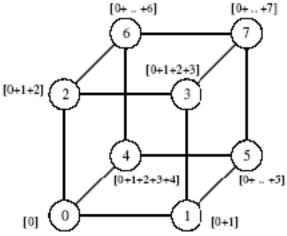

(b) Distribution of sums before second step

(c) Distribution of sums before third step

(d) Final distribution of prefix sums

Operácia Prefix-Sum

- Operácia môže byť implementovaná pomocou rovnakého jadra operácie all-to-all broadcast
- Je potrebné zohľadniť že operácia "prefix-sum" s číslom uzla k využíva iba informáciu z podmnožiny uzlov z id menším ako k
- Implementácia využíva dočasný bufer a obsah prichádzajúcej správy je skombinovaný s bufrom iba keď správa bola odoslaná z uzla z menším id ako má prijímajúci uzol
- Obsah odchádzajúcich správ je upravený s každou prichádzajúcou správou

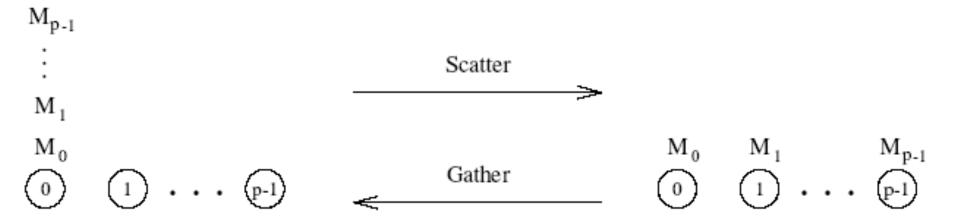
Operácia Prefix-Sum na hyperkocke

```
procedure PREFIX SUMS HCUBE(my id, my number, d, result)
         begin
3.
             result := my_number;
             msg := result;
5.
             for i := 0 to d - 1 do
6.
                  partner := my_id XOR 2^i;
                  send msg to partner;
                  receive number from partner;
8.
                  msg := msg + number;
                  if (partner < my\_id) then result := result + number;
10.
11.
             endfor;
         end PREFIX_SUMS_HCUBE
12.
```

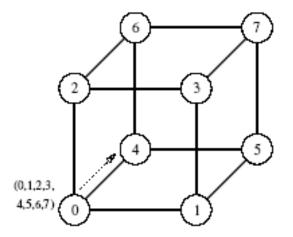
Scatter a Gather operácie (Rozptýlenie a zhromaždenie)

- Operácia scatter jediný uzol pošle špecifickú správu veľkosti m každému uzlu
- Operácia typu "osobná komunikácia jedného ostatným"
- Operácia gather jediný uzol zozbiera špecifické správy od každého uzla
- Scatter odlišná operácia ako broadcast, ale podobná algoritmická štruktúra, ale rozdielne veľkosti správ (scatter – veľkosť správ sa zmenšuje)
- Gather operácia je inverznou operáciou ku scatter

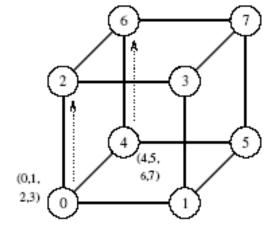
Scatter a Gather operácie

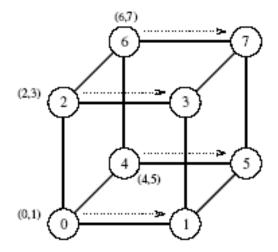
Scatter a Gather operácie

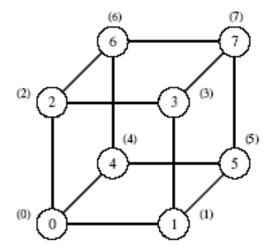
(a) Initial distribution of messages

(b) Distribution before the second step

(c) Distribution before the third step

(d) Final distribution of messages

Časová náročnosť scatter a gather operácií

- Počet krokov je log p, v každom kroku sa redukuje veľkosť systému aj veľkosť údajov
- Čas operácie:

$$T = t_s \log p + t_w m(p-1).$$

- Čas platí pre kruhovú topológiu aj 2D mriežku.
- Tieto časy sú asymptoticky optimálne vzhľadom na veľkosť správy.

Osobná komunikácia každý s každým

- Každý uzol ma špecifickú správu veľkosti m pre každý ostatný uzol
- Iné ako all-to-all broadcast operácia, v ktorej každý uzol komunikuje tú istú správu ostatným uzlom
- Osobná komunikácia každý s každým sa tiež nazýva úplná výmena (Total Exchange)

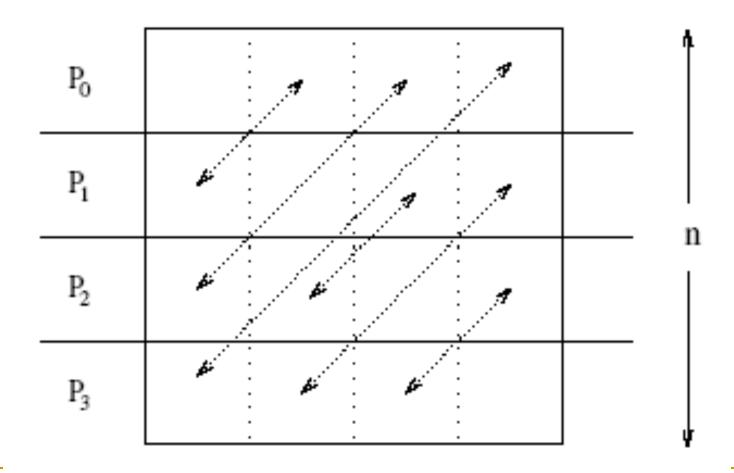
Osobná komunikácia každý s každým

$M_{0,p-1}$	$M_{1,p-1}$	$M_{p-1, p-1}$		$M_{p-1,0}$	$M_{p-1,1}$	$M_{p-1, p-1}$
:	:	:		:	:	:
$M_{0,1}$	$M_{1,1}$	$M_{p-1,1}$		$M_{1,0}$	$M_{1,1}$	$M_{1,p-1}$
$M_{0,0}$	M _{1,0}	$M_{p-1,0}$	All-to-all personalized communication	$M_{0,0}$	$M_{0,1}$	$M_{0,p-1}$
$_{0}$	1)	(p-1)	< →	$_{0}$	(1)	(p-1)

Osobná komunikácia každý s každým - príklad

- Problém transponovania matice
- Každý procesor vlastní celý riadok matice
- Operácia transponovania je identická s osobnou komunikáciou každý s každým

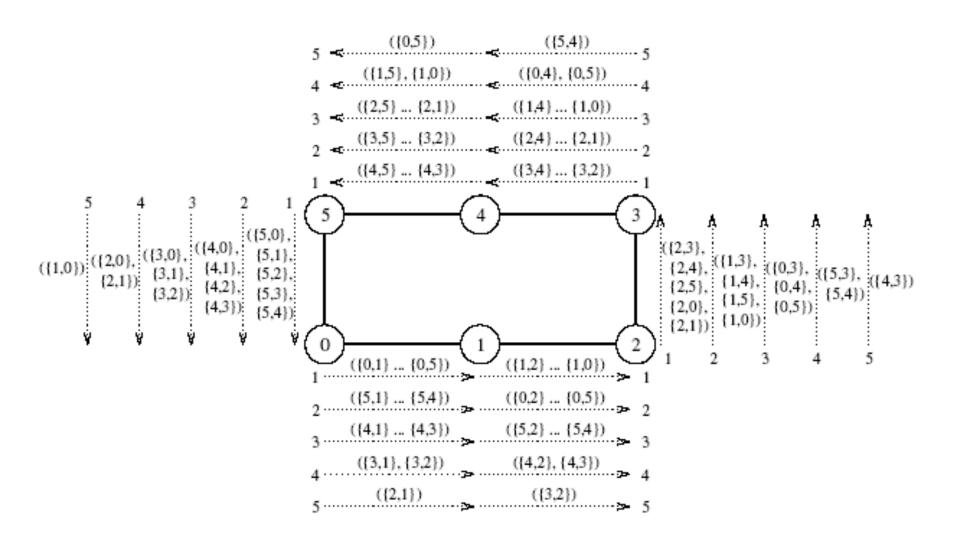
Osobná komunikácia každý s každým - príklad

Osobná komunikácia každý s každým – na prstencovej topológií

- Každý uzol zašle všetky prvky (časti správy) ako jednu konsolidovanú správ o veľkosti m (p-1) všetkým susedom
- Každý uzol si zo správy vyberie prvok určený pre neho a prepošle zvyšných (p-2) prvkov o veľkosti m každý ďalšiemu uzlu
- Algoritmus končí po p-1 krokoch
- Veľkosť správy sa zmenšuje o m v každom kroku

Osobná komunikácia každý s každým – na prstencovej topológií

Osobná komunikácia každý s každým na prstencovej topológií – čas. nároč.

- Celkovo p − 1 krokov
- V každom kroku i, je veľkosť správy m(p i).
- Celkový čas:

$$T = \sum_{i=1}^{p-1} (t_s + t_w m(p-i))$$

$$= t_s(p-1) + \sum_{i=1}^{p-1} i t_w m$$

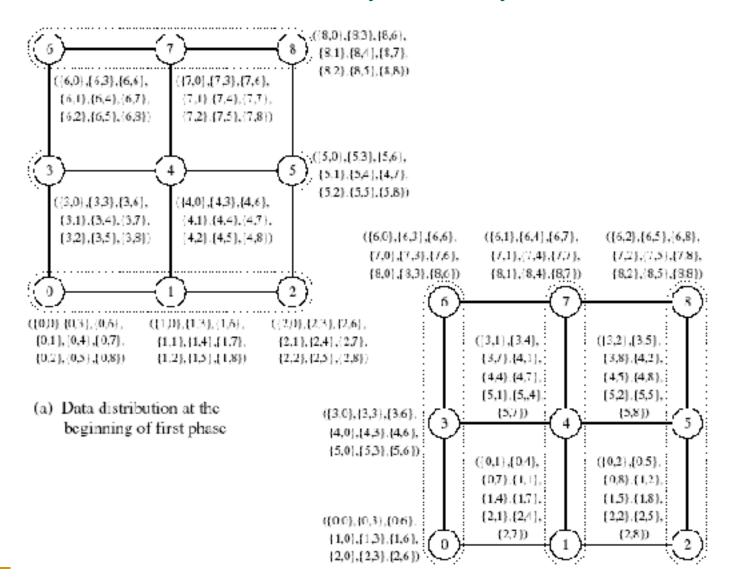
$$= (t_s + t_w mp/2)(p-1).$$

 Člen t_w môže byť znížený dvojnásobne komunikovaním správ v oboch smeroch

Osobná komunikácia každý s každým na mriežke

- Každý uzol najskôr zoskupí svojich p správ podľa stĺpcov prijímajúcich uzlov
- Osobná komunikácia je vykonaná nezávisle v každom riadku so zoskupenými správami o veľkosti m√p
- Správy v každom uzle sú potom opäť zoskupené teraz podľa riadkov prijímajúcich uzlov
- Osobná komunikácia je aj teraz vykonaná nezávisle v každom stĺpci so zoskupenými správami o veľkosti m√p

Osobná komunikácia každý s každým na mriežke

Osobná komunikácia každý s každým na mriežke – časová náročnosť

- Časová náročnosť prvej fázy je identická s čas.
 náročnosťou v prstencovej topológií s √p procesormi:
 (t_s + t_wmp/2)(√p 1)
- Časová náročnosť druhej fázy je identická s prvou fázou
- Celkový čas je teda:

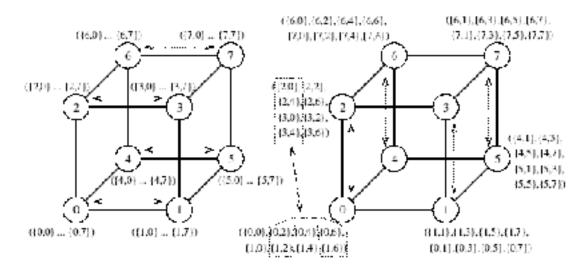
$$T = (2t_s + t_w mp)(\sqrt{p} - 1).$$

 Čas preusporiadania správ je výrazne menší ako čas komunikácie.

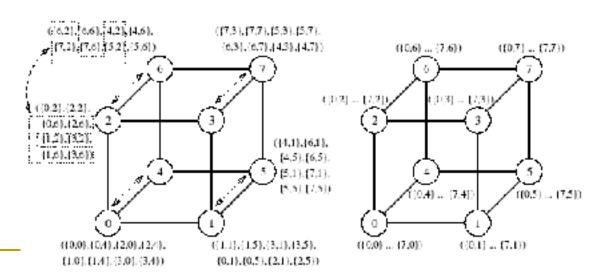
Osobná komunikácia každý s každým na hyperkocke

- Zovšeobecnenie algoritmu na mriežke na log p krokov
- V každej fáze algoritmu osobnej komunikácie každý uzol obsahuje p paketov veľkosti m každý
- Počas komunikácie v danom smere každý uzol pošle p/2 týchto paketov (zoskupených ako jedna správa)
- Uzol musí lokálne preskupiť svoje správy ešte pred log p komunikačnými krokmi

Osobná komunikácia každý s každým na hyperkocke

- (a) Initial distribution of messages.
- (b) Distribution before the second step.

(c) Distribution before the third step.

(d) Final distribution of messages

Osobná komunikácia každý s každým na hyperkocke – časová náročnosť

- log p iterácií
- mp/2 slov komunikovaných v každej iterácií
- Celková cena komunikácie:

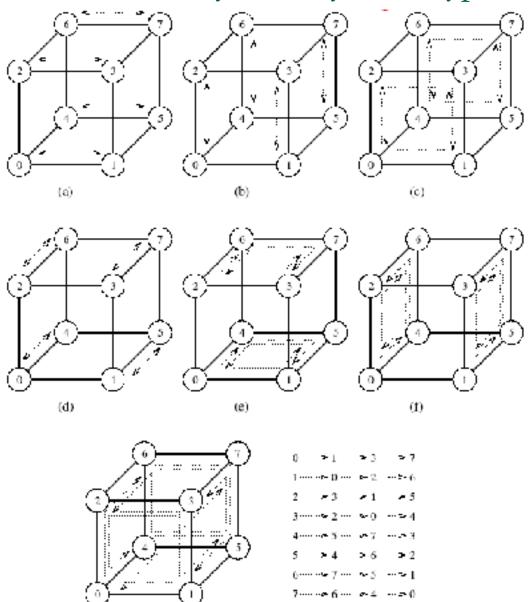
$$T = (t_s + t_w mp/2) \log p.$$

Nie je to optimálne!

Osobná komunikácia každý s každým na hyperkocke – optimálny algoritmus

- Každý uzol vykoná p 1 krokov komunikácie, počas ktorých si v každom kroku vymení m slov s iným uzlom
- Uzol si musí vybrať takého komunikačného partnera v každom kroku, aby komunikačný kanál nebol zahltený
- V j-tom komunikačnom kroku si uzol i vymení údaje s uzlom (i XOR j)
- Pri takomto plánovaní sú všetky komunikačné kanály nezahltené a žiadny z obojsmerných kanálov neprenáša viac ako jednu správu daným smerom

Osobná komunikácia každý s každým na hyperkocke

Osobná komunikácia každý s každým na hyperkocke – optimálny algoritmus

```
1.
         procedure ALL_TO_ALL_PERSONAL(d, my\_id)
2.
         begin
3.
              for i := 1 to 2^d - 1 do
4.
              begin
5.
                   partner := my\_id XOR i,
6.
                   send M_{my\_id,partner} to partner;
7.
                   receive M_{partner,my-id} from partner;
8.
              endfor;
9.
         end ALL_TO_ALL_PERSONAL
```

Osobná komunikácia každý s každým na hyperkocke – čas. nár. opt. alg.

- p − 1 krokov
- m slov v každom kroku.
- Časová náročnosť:

$$T_{=}(t_s+t_w m)(p-1).$$

Asymptoticky optimálne vzhľadom na veľkosť správy.

Cyklické posunutie

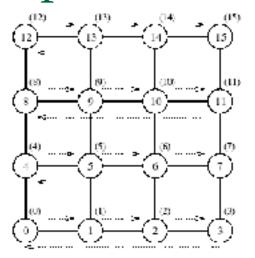
 Špeciálna permutácia, pri ktorej uzol i pošle paket uzlu (i + q) mod p v skupine s p uzlami (0 ≤ q ≤ p).

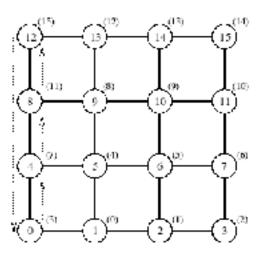
Cyklické posunutie na mriežke

- Implementácia na kruhovej topológií je pomerne intuitívna a môže byť vykonaná v min{q,p – q} krokov komunikácie medzi susednými uzlami
- Algoritmus na mriežke vychádza z tejto myšlienky: vykonáme posun v jednom smere (všetky porcesy) a následne v druhom smere
- Horné ohraničenie času komunikácie:

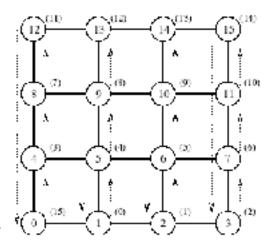
$$T = (t_s + t_m m)(\sqrt{p} + 1).$$

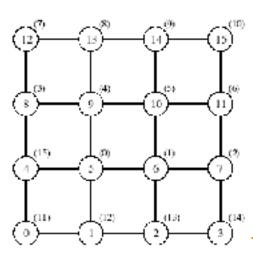
Cyklické posunutie na mriežke

- (a) Initial data distribution and the first communication step
- (b) Step to compensate for backward row shifts

Cyklické posunutie na hyperkocke

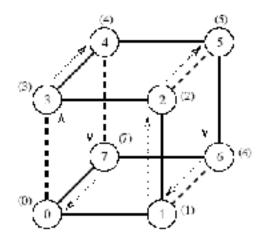
- Namapovanie lineárneho zoznamu s 2^d uzlami na d-dimenzionálnu hyperkocku
- Pre vykonanie posunutia s veľkosťou q rozložíme q na súčet rôznych mocnín 2.
- Ak q je súčet s rôznych mocnín 2, potom cyk. posunutie s veľkosťou q na hyperkocke je vykonané v s fázach.
- Celkový čas je zhora ohraničený:

$$T = (t_s + t_w m)(2 \log p - 1).$$

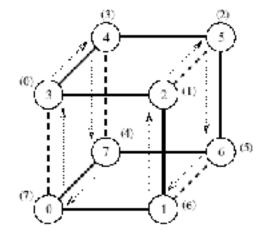
 Ak je použité E-kubické smerovanie, tento čas môže byť zredukovaný na:

$$T = t_s + t_w m.$$

Cyklické posunutie na hyperkocke

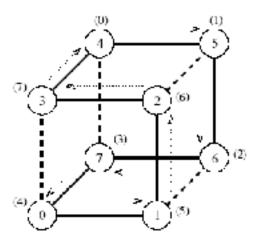

Pirst communication step of the 4-shift.

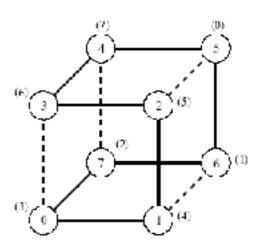

Second communication step of the 4-shift

(a) The first phase (a 4-shift)

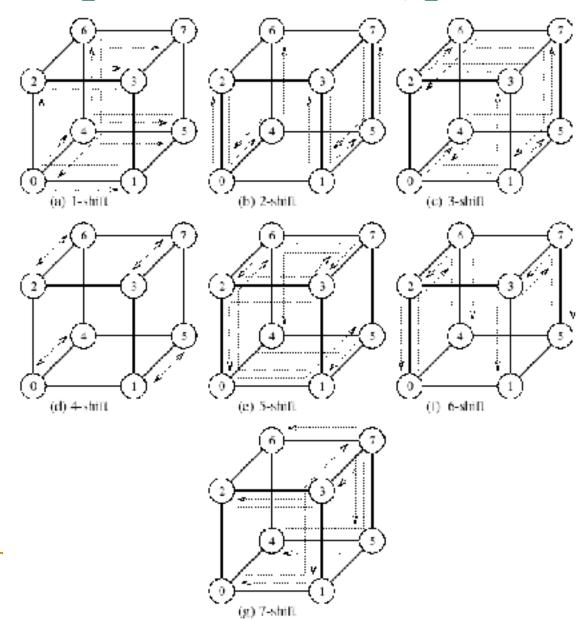

(b) The second phase (a 1-shift)

(c) Final data distribution after the 5-shift

Cyklické posunutie na hyperkocke

Urýchlenie niektorých komunikačných operácií

 Oddelenie a smerovanie správ na časti: ak môže byť správa rozdelená na p častí, one-to-all broadcast môže byť implementovaný ako operácia scatter nasledovaná allto-all broadcast operáciou. Časová náročnosť je potom:

$$T = 2 \times (t_s \log p + t_w(p-1)\frac{m}{p})$$
$$\approx 2 \times (t_s \log p + t_w m).$$

 All-to-one reduccia inoce byť vykonána ako all-to-all redukcia (duálny problém k all-to-all broadcast) nasledovaná gather operáciou (duálny problém ku scatter operácií).

Zdroje

 Ananth Grama, Anshul Gupta, George Karypis, Vipin Kumar. Introduction to ParallelComputing, 2nd Edition, Addison-Wesley 2003, Introduction to Parallel Computing http://www-users.cs.umn.edu/~karypis/parbook/

- Obrázky prevzaté z:
 - Ananth Grama, Anshul Gupta, George Karypis, Vipin Kumar. Introduction to ParallelComputing, 2nd Edition, Addison-Wesley 2003, Introduction to Parallel Computing" http://www-users.cs.umn.edu/~karypis/parbook/